

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 34-35 • Perjantaina 25. elokuuta 2006

57. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

*Karjalan Liiton pitäjätöimikunnan puheenjohtaja
Satu Hallenberg Hiitola-juhlassa 6.8.2006:*

Historia siirtyy ja tallentuu tarinoissa

Arvoisa Hiitola-juhlan juhlaväki, kunnioitetut kutsuvieraat ja hyvät karjalaisuuden ystävät ja te satakuntalaisetkin, jotka onneksenne olette päässeet hiitolaiseen perheeseen ja sukuun.

Hiisi-säätiö on perustettu 59 vuotta sitten. Sääntöjen mukaan säätiön tarkoitus oli vaalia entisen Hiitolan kunnan asukkaiden ja heidän perillistensä keskuudessa karjalaista yhteishenkeä sekä tukea heidän henkisiä ja taloudellisia pyrkimyksiään.

Karjalan Liitto on myös samoihin aikoihin sodan jälkeen karjalaisten pitäjätöimikunnan perustama liitto. 60 vuotta sitten keskeistä oli tuki uuden elämän aloittamiselle uusilla kotipaikoilla, hiitolaisten osalta Satakunnassa. Tukea ja tietoa tarvittiin tuolloin maanviljelyksen käynnistämiseen, asutustilojen rakentamiseen, integroitumiseen uuteen ympäristöön.

Hiitolaisten lopullinen asuttaminen uusille asuinpaikoille tapahtui vuonna 1946 Satakuntaan, kolmeentoista eri pitäjään ja Porin kaupunkiin. Oli suuri ilo tulla 59. Hiitola-juhliille tänne Satakuntaan.

Käsittelen tässä puheesani mielestäni keskeisimpiä karjalaisuuden piirteitä kolmelta vuosisadalta – kolmesta näkökulmasta. Otan esille joitakin kuvauksia karjalaisuudesta 1800-luvun puolelta, evakkonäkökulmasta ja kolmanneksi omastani, sotien jälkeen syntyneen karjalaispolven näkökulmasta.

Ensimmäisiä kirjallisia mainintoja karjalaisuudesta lienee jo vuodelta 1679 Turun Akatemian promotioruokassa. Laajempia kuvauksia, luonnehdontoja meistä karjalaisista löytyy 1800-luvulta.

Vuonna 1811 olivat tsari Aleksanteri I:n johtamat Porvoon valtiopäivät, ja silloin annettiin julistus, jossa Vanha Suomi – Karjala liitettiin Uuteen Suomeen. Venäjä oli taisteluissa voittanut Ruotsin. 1800-luvun

Hiitolan 59. pitäjätöimikunnan puheenjohtaja Satu Hallenberg oli komea ilmestys Tuukkalan puvussaan.

alkupuoli oli Venäjän tsarin alaisuudessa autonominen Suomen aikaa. Tuon valtiopäivajulistuksen myötä julistettiin laaja Viipurin lääni, johon tuolloin kuului mm. Lappeenranta, Hamina ja Sortavala.

1830-luvulta, tsari Nikolai I:n ajalta, löytyy asiakirjoista mainintoja Karjala-kysymyksestä. Silloin Karjala-kysymys oli pohdintaa siitä, miten Vanhan Suomen asukkaat ja Uuden Suomen asukkaat eroavat ja miten tuo kokonaisuus voisi kaikkiaan toimia yhdessä.

Ensimmäinen laajempi kuvaus karjalaisista on Frans Peter von Knorringin

vuonna 1833 laatima, ja se selittää karjalaiskuvausta 1800-luvun vaikeiden luovutusmaakauden olojen kautta. Karjalaisilla oli isäntinä tsarin kauden venäläisiä aatelisia tai virkamiehiä, joille maita oli luovutettu verotusoikeudella ja luovuttajien kiinnostus alueiden kehittämiseen oli osittain vähintäänkin kyseenalaista.

Suora lainaus von Knorringilta: ”Jos verrataan Vanhan Suomen talonpoikaan muun Suomen talonpoikaan, ovat tämän seudun talonpojat tietämättömämpiä, raampia, tuhlaavampia, epäluuloisempia sekä taipuvaisempia kau-

pankääntiin, petkutukseen ja vilppiin. Toisaalta he ovat sävyisempiä ja hiljaisempia. Joillakin seuduilla kuten Kymin eteläosassa, Viipurin pitäjässä, Kurkijoen pitäjässä, Jaakkimassa ja osittain Sortavalassa talonpojat ovat ominaisuuksiltaan parempiä kuin muun Suomen talonpojat ja kilpailevat sivistyksessä heidän kanssaan.” (Lähde: Karjalan kansan historia, WSOY, 1995)

Idän ja lännen välissä

Karjalaiset ovat aina olleet idän ja lännen välissä. 1800-luku oli myös suomalaisuuden nousun aikaa,

kansallisroomantiikan aikaa ja karelianismin aikaa.

Vuonna 1835 ilmestyi ensimmäinen Elias Lönnrotin ”Kalevala taikka vanhoja Karjalan runoja Suomen kansan muinoisista ajoista”. Tämä perustui karjalaisilta runonlaulajilta koottuihin teksteihin.

Kalevala on maailmanmittaluokassa merkittävä kansallinen epos. Se muodostui keskeiseksi suomalaisuuden symboliksi. On vaikea kuvitella muuta Suomen heimoa, jonka keskuudesta moista aineistoa olisi voitu koota. Kalevan pohjalla on karjalaisen heimon kyky tunteiden ilmaisuun, itseilmaisuun, kyky avoimuuteen ja seurallisena heimona sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Tuohon vuosisataan liittyy suomalaiskansallisen itsetunnon nousu - keskeisenä innoittajana, inspiraation lähteenä Karjala. Karelianisia retkiä tehtiin lukuisia, ja eri alojen suomalaisuusikoneiksi myöhemmin tunnistamamme henkilöt saivat työnsä inspiraation Karjalasta. Tällaisia karelianismiin ”hurahtaneita”

olivat 1800-luvun lopulla ns. ”Nuoren Suomen ryhmissä” Louis Sparre, Axel Gallen, Juhani Aho, Eero Järnefelt, Pekka Halonen, Jean Sibelius, Emil Wikström ja nuorimpana Eino Leino. Tuolta ajalta on kuvauksia ”satumaasta”, Karjalasta.

Tuon vuosisadan loppu oli karelianismin kulta-aikaa. Tieto eräissä piireissä karjalaisuudesta oli lisääntynyt. Liekö asennekin karjalaisiin jo hiukan muuttunut? Löytyy lisää mainintoja ahkeruudesta, sivistyksestä, oppineisuudestakin. Karjala on aina ollut idän ja lännen välissä; tuolloinkin tunnistettiin Karjalan etuvartioasema.

Vuonna 1893 Otto Immanuel Helander kirjoitti Viipurin läänin kalenteriin seuraavaa (suora lainaus): ”Hämäläisten rinnalla on karjalainen enemmän avoimielinen, ystävällinen, liikkuva ja toimielias, mutta myös enemmän puhelias, kerskaavainen, utelias ja pikaluontoinen. Samalla hän on helläluontoinen, tulee

JATKUU SIVULLA 7

Sivuillamme TÄNÄÄN mm.

Erkki Rastas 1928-2006	3
Helteiset Hiitola-juhlat	4-5
Aili Laine 80 v.	6
Jollaksessa tapahtuu	6
Rauha Torikka 90 v.....	7
Onkikilpailutulokset	8

**Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät
8.9., 22.9., 6.10., 20.10., 3.11.**

Lämmin Kiitos

*teille kaikille, jotka työpanoksellanne osallistuitte
Hiitolan juhlien järjestelyihin.
Kiitos ohjelmansuorittajille sekä jokaiselle
juhlaamme osallistuneelle.
Hiitola-säätiö ja Hiitolan Pitäjäseura ry:*

Museopäivä

**Varsinais-Suomen museopäivänä
27.8.2006 tarjoavat museoelämyksiä**

Kurkijoki-museo

Kojonperäntie 446

Karjalaisten käsitöiden näyttely, kahvitarjoilu, avoinna 12-16, ilmainen sisäänpääsy, lisätietoja 050 403 6050

Loimaan kotiseutumuseo, Kanta-Loimaantie 13

Opastuksia, lastenvaatteita ja marssitoimintaa esittelevät näyttelyt, kahvitarjoilu, avoinna 11-19 ilmainen sisäänpääsy, lisätietoja 040 514 1663

Sarka

Vanhankirkontie 383

Lastenopastukset 12 ja 15, avoinna 10-19, alennetut pääsymaksut, lisätietoja 040 540 2675

Kesäkausi 2006 päättyy, vielä ehdit tutustumaan paikallisiin museoihin ja niiden näyttelyihin. Tervetuloa!

25.8.2006

Kiitoksia puolin ja toisin

Pitäjäjuhlista on selvitty. Niistä kiittelevät monet, ohessa yhdet eli Arja Havakan kiitokset. Tapahtumia silti riittää. Ensi sunnuntai on varsinaisuomalaisten museoiden päivä. Loimaalla-kin Kurkijoki-museo, Loimaan kotiseutumuseo ja Suomen maatalousmuseo Sarka ovat järjestäneet erityistä ohjelmaa. Kaksi ensiksi mainittua tarjoavat vapaan sisäänpääsyn ja kahvit kävijöilleen, ja Sarka-museoon puolestaan pääsee alennettuun hintaan. Nyt on hyvä tilaisuus tutustua vaikkapa kaikkiin kolmeen museoon samana päivänä.

Keskiviikkona ensi viikolla puolestaan Kurkijoki-Seura kutsuu kurkijokelaisia ystävineen karjalaiselle kesäkodille Jollakseen. Sielläkin on monipuolista ohjelmaa saunoineen ja tarinoineineen. Paikka on erittäin kaunis nähtävyys, jota kannattaa lähteä katsomaan.

Minäkin sain ystävällisyyttä ja lämpöä osakseni lomalla ollessani. Kiitokset menevät erityisesti tuonne Nivalan suuntaan. Siellä asustelee

Bertta Hautala. Hän on lumivaaralaista Sonné-sukua ja on nuorena ollut Elisenvaaran asemalla töissä. Hän oli myös mukana kesäkuun 1944 pommituksissa. Hän on pitkään tilannut Kurkijokelaista ja kertoi löytävänsä lehden sivuilta aika usein tuttuja ihmisiä. Sain siis vierailla Bertankin luona, kun olin hänen tyttärensä Eijan vieraana. Kiitos molemmille.

”Olin kovasti otettu siitä lämmöstä ja huomionosoituksista, joita sain osakseni pitäjäjuhlilla. Kaikille kiitokset ja terveiset kuumasta ja kuivasta Lapista (11.8.), toivottaa Arja Havakka orkestereineen.”

Se mikä oli liikuttavaa ja ihmeellistä, oli, että sain Eijan mukana käydä Kyösti Kallion kotitalossa. Eijan isän sisar Maria Hautala oli Kaisan ja Kyöstin pojan Veikko Kallion vaimo, joten

nykyinen Heikkilän talon isäntä Jouko Kallio on Eijan serkku. Kun olimme isäni pyynnöstä käyneet viemässä kukkia Kyösti Kallion haudalle, kävimme katsomassa, olisiko joku kotona Heikkilässä. Löytyihän sieltä mehunkeittopuuhista nykyinen emäntä Pirkko Kallio, joka otti meidät ystävällisesti vastaan esitellen kulttuuririkkaan kotinsa. Olipa upea kokemus.

Raija Hjelm

Hartaus sunnuntaiksi 27.8.
12. sunnuntai helluntaista

**Syönti syönnin
päälle,
vaan ei lyönti
lyönnin päälle**

Olen silloin tällöin pysähtynyt miettimään otsikon sanoja, jotka karjalaiset ystäväni heidän luona vierailllessani ovat minulle lausuneet. Sanat ovat liittyneet tilanteisiin, kun olemme syöneet ja vähän ajan perästä tarjotaan tsaijua ja suussa sula-
via marjapiirakoita. Millään ei enää jaksaisi syödä, mutta silloin vieraanvarainen emäntä on hymyssä suin tokaissut: ”Syönti syönnin päälle, vaan ei lyönti lyönnin päälle.”

Epäonnistunutta on helppo masentaa lisää. Lyötyjä olemme liian helposti valmiit lyömään lisää. Entäpä jos olisimme itse tai rakkaat läheisemme olisivat samassa tilanteessa? Miten silloin toimisimme? Varmasti toisella tavalla. Silloin, kun olemme liian kärkeviä sanomaan pahasti toiselle tai toisesta jollekulle ulkopuoliselle; kun olemme valmiit tuomitsemaan hänet, silloin olisi syytä mennä peilin eteen ja katsoa itseä silmiin. Tällainen-ko minä todellisuudessa olen? Ehkäpä paljon vähemmän turhija kovia sanoja, asenteita ja tekoja suuntaisimme toisiin ihmisiin.

Toisia vikoilevalla asenteella meidän on helppo korottaa itseämme, nostaa omaa itsetuntoamme ja olemistamme muiden silmissä. Tiedämme kuitenkin sydämessämme olevamme perin hyllyvällä pohjalla. Jumala on luonut meidät kannustamaan toisiamme, rohkaisemaan ja auttamaan. Itsekin joskus taatusti tarvitsemme toisten apua.

Jeesus antaa meille erinomaisen käyttäytymisohjeen: ”Joka teistä on suurin, se olkoon toisten palvelija. Sillä joka itsensä korottaa, se alennetaan, mutta joka itsensä alentaa, se korotetaan.” (Matt.23:12)

Suuruutta on rakastaa ja palvella toisia. Toimimme silloin ministerin virassa, sillä latinankielinen sana minister merkitsee palvelijaa, auttajaa, apulaista. Ministeriä me sentään olemme tottuneet pitämään korkeana poliittisena virkahenkilönä. Niin kuin toki onkin, mutta perimmäiseltä olemukseltaan hän on kansalaisten käsikassara ja oikeudenmukaisesti meidän asioitamme hoitava.

Voimiemme tunnossa Jumalakin tuntuu tarpeettomalta elämässämme. Mitä tähän nyt Jumalaa tarvitaan, kyllä minä omin voiminkin selviän, ajattelemme ja mennä porskuttelemmekin eteenpäin. Mutta kriisit vievät nöyrästi rukoilijan ja avunhauhtajan paikalle. Jos emme sitä toisille rohkene näyttääkään, niin sisimpämme huutaa täysillä. Sittenkin minä tarvitsen sinua, Jumala. Anna anteeksi ylimielisyyteni ja itseriittoisuuteni. Herra, armahda ja auta minua!

Psalminkirjoittaja oli samassa tilanteessa elämän rikkoutuneen peilin edessä: ”Murtunut mieli on minun uhrini, särkynyt sydäntä et hylkää, Jumala.” (Ps. 51:19) Ei hän hylkää sinua-kaan, vaikka tunnet itsesi kuinka huonoksi, kelvottomaksi ja rikkireivityksi tahansa. Jeesus kulkee heikkojen rinnalla. Hän ei lyötyä lyö, hän ei lisää sitä taakkaa, jota kenties monet ihmiset ovat kuormaasi kasanneet, vaan hän huojentaa sitä samoilla hartioilla, joiden ylle laskettiin kerran ristin paino. Ne hartiat kestävät kyllä meidänkin asioidemme painon.

Risto Kormilainen

Kirjoittaja on Suomussalmen kirkkoherra ja kirjailija sekä Vuoden Pappi 2005.

Kuolleita

Rakkaamme
**Tyyne
LEHTONEN**

o.s. Heinonen

* 29.3.1929 Kurkijoki
† 23.7.2006 Loimaa

Äitiä ja Mammaa kiittäen ja ikävöiden
Pekka ja Leena
Pasi, Seija ja Matti
Pertti ja Sirkku
Sukulaiset
Ystävät

Päivänä kauniin kesäisen
hiljeni sydän kultainen.
Lähtösi vaikea kestää on,
surumme suuri ja sanaton.
Lohtuna muistot rakkaat.

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa. Kiitos osanotosta.

Onnea

Kirsti Syvänen

(o.s. Hiltunen)
viettää 80-vuotispäiväänsä
30.8. Jyväskylässä. Kirsti on
Lopotin tyttöjä.

**Sisaret ja veljet perheineen
onnittelevat!**

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjäseuran **kesäretkelle**
Parkanoon lähtö Porin **linja-auto-**
asemalta su 27.8. klo 10.30.

Elisenvaaran mko kokoontuu ma
28.8. klo 12 Eiralla, Pekankuja 7.

Loimaan Seudun Karjalaseura ry
järjestää **kyökkäpelin opetustilai-**
suden ma 28.8. klo 18 Loimaan
Urheilukeskuksen harjoituskentällä
kaupungin kirkkoa vastapäätä.
Kaikki kiinnostuneet ovat tervetul-

leita.
Kurkijokelaisten ja heidän ystävien-
sä **sauna- ja tarinailta** ke 30.8. al-
kaen klo 17 Helmessä, karjalaisten
kesäkodilla Jollaksessa, Villingin-
salmentie 7. Muun muassa lohikeit-
to- ja kahvitarjoilu. Mukaan toivo-
taan osallistujia muuallakin kuin
pääkaupunkiseudulta. Paikalla
myös Kurkijoki-Seuran edustajia ja
Kurkijokelaisen päätoimittaja. Yöpy-
mismahdollisuus, varaukset ja tied.
puh. (09) 698 0578. Jos tarvitset
kyytiä pysäkillä, soita etukäteen
Sakari Karsilalle puh. (09) 3241
8904 tai 0400-210 208. Illan järjes-
tää Kurkijoki-Seura ry.

Hiitolan Pitäjäseuran järjestämä **ta-**
rinailta ti 5.9. klo 18 Porissa, Tuo-
marink.2. Muistellaan sukupolvien
elämänmenoja juhlien muodossa
mm. rotinat, ristiäiset, häät ja hau-
tajaiset. Toivotaan sukupolvien
osallistumista. Useimman sukupol-
ven mukanaolo palkitaan. Illan vie-
raana seurakuntapastori Laura Le-
verin. Tervetuloa entiset ja uudet
tarinoijat.

Lauluilla museomyllyllä (Vesikos-
ki, Loimaa) to 7.9. klo 18. Järjestä-
jinä Loimaan Karjalakuoro ja Loi-
maan Seudun Karjalaseura ry.

NIMIPÄIVÄT

pe 25.8. Loviisa
la 26.8. Ilmi, Ilma,
Ilmatar
su 27.8. Rauli
ma 28.8. Tauno
ti 29.8. Iina, Iines,
Inari
ke 30.8. Eemil, Eemeli
to 31.8. Arvi
pe 1.9. Pirkka
la 2.9. Sinikka, Sini
su 3.9. Soile, Soili,
Soila
ma 4.9. Ansa
ti 5.9. Roni, Mainio
ke 6.9. Asko
to 7.9. Miro, Arho,
Arhippa

**Sanan
Voimaa**

**25.8. Kuule, kansani, minä
varoitin sinua. Kumpa
kuulisit minua, Israel!
Muuta jumalaa sinulla ei
saa olla, vierasta jumalaa
älä kumarra. Minä olen
Herra, sinun Jumalasi.
Ps. 81:9–11**
**26.8. Ne, jotka vihaavat
Herraa, joutuvat matele-**
maan hänen edessään, ja
heidän alennuksensa
kestää ikuisesti. Ps. 81:16
27.8. Jeesus puhui väkijou-
kolle ja opetuslapsilleen:
”Mooseksen istuin on nyt
lainopettajien ja fariseus-
ten hallussa. Tehkää siis
niin kuin he sanovat ja
noudattakaa heidän ope-
tustaan.” Matt. 23:1–3
28.8. Älkää antako kutsua
itseänne oppimestariksi,
sillä teillä on vain yksi
mestari, Kristus. Joka
teistä on suurin, se ol-
koon toisten palvelija.
Matt. 23:10–11

29.8. Herran Sebaotin päivä
iskee kaikkeen ylpeään ja
korkeaan, kaikkeen mah-
tavaan ja ylhäiseen, niin
että se vaipuu maahan.
Jes. 2:12
30.8. Ylpeä ihminen nöyryty,
hänen täytyy taipua, kors-
keat miehet vaipuvat
maahan. Sinä päivänä
Herra yksin on ylhäinen
ja epäjumalat väistyvät,
joka ikinen. Jes. 2:17–18
31.8. Jos me tunnustamme
syntimme, niin Jumala,
joka on uskollinen ja
vanhurskas, antaa meille
synnit anteeksi ja puhdis-
taa meidät kaikesta vää-
ryydestä. 1. Joh. 1:9
1.9. Sinä tahdot sisimpääni
totuuden - ilmoita siis
minulle viisautesi! Juma-
la, luo minuun puhdas
sydän ja uudista minut,
anna vahva henki. Ps.
51:8,12

2.9. Jos me tunnustamme
syntimme, niin Jumala,
joka on uskollinen ja
vanhurskas, antaa meille
synnit anteeksi ja puhdis-
taa meidät kaikesta vää-
ryydestä. Jos väitämme,
etteemme ole syntiä teh-
neet, teemme hänestä
valehtelijan eikä hänen
sanansa ole meissä. 1
Joh. 1:9–10
3.9. Jeesus sanoi: ”Minä
olen tullut tähän maail-
maan pannakseni toi-
meen tuomion: sokeat
saavat näkönsä ja näke-
vistä tulee sokeita.” Joh.
9:39
4.9. Kuka voi sanoiksi pukea
Herran voimateot, kuka
voi häntä kyllin ylistää?
Ps. 106:2
5.9. Herra, minun Jumalani,
sinua minä huusin avuk-
si, ja sinä teit minut ter-
veeksi. Ps. 30:3

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa

Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14

puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä nume-
roista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja ly-
hentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä
tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäkseen ilmoituk-
sesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 60 centtiä/mm + alv 22 %
Mustavalk. 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset
sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä
lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

Erkki Rastaan muistoksi

Erkki-veli (9.9.1928-25.7.2006) syntyi Kurkijoen Haapavaaran kylässä maanviljelijäperheen neljän veljeksen toiseksi vanhimpana. Varhaislapsuuden mieleenpainuvin tapahtuma lienee Elisenvaaran-Lapteenrannan rautatien rakentaminen kolmekymmentäluvulla. Rata halkaisi navettamme kahtia, joten jouduimme muuttamaan sen ja rakentamaan asuinrakennuksen sekä muut pihapiirin rakennukset uudelleen.

Monivuotinen ratatyö tarjosi jännittäviä, usein kiellettyjäkin leikkipaikkoja veljeksille sekä naapurin pojille Ijäksen Mikolle ja Kojon Taunolle. Muistan elävästi kuinka kuusihenkinen perhe syyskesän 1937 illansuussa seisoi kotitörmällä juhlallisesti vilkuttamassa hitaasti kohti Lapteenrantaa etenevälle vihkijunalle. Lapsuuden leikit ja koulunkäynnin katkaisi talvisota. Evakkoon päädyimme Mänttään ja Kuorevedelle.

Karjalan takaisinvaltauksen jälkeen syksyllä 1941 isä ja Erkki matkustivat kotiseudulle tutkimaan paikkoja. Kaikki kodin rakennukset oli poltettu paitsi sauna. Radan ja päätien varren talot oli pääosin tuhouttu. He tekivät raivaustöitä jouluun saakka ja palasivat takaisin, isä töihin Mäntän tehtaalle ja Erkki kouluun.

Jatkosodan aikana Haapavaarassa

Varhaiskeväällä 1942 matkustimme koko perhe Haapavaaraan. Majoituimme Mustoseen, jossa parhaimmillaan asui puolenkymmentä perhettä. Alkoi uuttera jälleenrakentaminen. Sauna kunnostettiin asuttavaksi. Karjan alku hankittiin luovuttamattomista lähipitäjistä. Hevonen ostettiin äidin synnynpitäjästä Suonenjoelta. Eläimille piti kiireesti rakentaa suojat talveksi.

Särkän, I Salpausselän reunamuodostuman kuppeessa oli erinomaisia vaapukapaikkoja. Talon töiden ohella kävimme ahkerasti poimimassa vaapukoi- ta ja myymässä niitä voipaperiroppeissa viiden kilometrin päässä olevalla Elisenvaaran risteysasemalla. Sotilaita liikkui paljon Laatokan Karjalaan ja Kannakselle. Koskaan ei tarvinnut tavaraa panna alennusmyyntiin.

Erkki oli saanut kansakoulun päätökseen Kuorevedellä. Talvisin hän teki halkoja rantamaalaisen ison Torikan Juhanan salopals- talla lähellä kotiamme. Minä kävin Veikko-veljen kanssa auttamassa vuoropäivinä. Kylän koulu oli poltettu. Yläkoulua pidettiin Timoskan talossa opettaja Esteri Kaaprolan johdolla vuoropäivinä ylä- ja alaluokkalaisilla.

Muistan Erkin 15-vuotispäivän vuonna 1943. Oli

elonkorjuun aika. Leikkaaminen tapahtui niittokoneella, jonka terän kannattimeen oli kiinnitetty ritilälavetti. Lavetin avulla kerättiin sopiva nippu sidottavaksi tai seipäille pantavaksi. Kokooja-pudottaja istui pyörän päälle asennetulla lisäistuimella. Tähän tärkeään tehtävään isä Juhana kelpuutti Erkin, syntymäpäivän kunniaksi. Minä ajoin hevosta toisella istuimella. Erkki suoriutui tehtävästä kunnialla: jopa isä antoi kiitosta. Tällä suorituksella Erkki kohosi minun silmissäni miesten kirjoihin.

Kesällä 1944 Elisenvaaran suurpommitukset pelottivat paimenessa olevia poikia - ainakin minua. Muistan, aamulla 1.7. satuin olemaan yksin paimenessa radan varressa. Huomasin viholliskoneiden lähestyvän Elisenvaaraa. Nopeasti hätistiti lehmät metsän suojaan. Kohta alkoi kuulua pommien jylä; ja terävempiä pamahduksia - ilmeisesti juuri äsken saadun kahden ilmatorjuntayksikön laukauksia.

Äkkiä metsässä alkoi kuulua merkillistä rapinaa. Löin maihin suuren kuusen juurelle ja pelkäsin... Rapi- na jatkuu mielestäni pitkään - ainakin puolenkymmentä minuuttia. Ajattelin rapinaa sirpaleiksi. Mutta olivatko- han ne ilmatorjunnan vai harhautuneen sirpalepom- min aiheuttamia? Suohovin it-patterille oli matkaa va- jaa neljä kilometriä.

Ylistarossa ja Loimaalla

Syyskuun alun aselepo ja välirauhan ankarat ehdot ajoivat Karjalan heimon jälleen evakkoon. Erkki lähti yhdeksi oman ja haapavaaralaisten karjan aja- jaksi. Karja vietiin ajamalla Sääminkiin, sieltä proomussa Joroisiin ja junalla Ylistaroon. Minä lähdin Aarne-veljen kanssa junal- la Suonenjoelle. Aarne jat- koi Kuopioon päättämään töitään ammuslataamossa. Isä, äiti ja Veikko lähtivät 20. päivän iltapäivällä Pei- pon vetämillä, täyteen kuormatuilla nelipyörä- vankkureilla Kyllikki-leh- mä perään sidottuna kohti

Parikkalaa ja Savonlinnaa.

Nyt määränpää oli selke- ästi etukäteen suunniteltu. Päädyimme muiden haapa- vaaralaisten kanssa Ylistar- on Untamalan kórttiky- lään, jossa ennen karjalai- sten tuloa ei ollut kuin yksi suruton perhe. Vastaanotto oli ystävällinen. Erkki rius- kana nuorukaisena sai heti töitä kylän myllärin apulai- sena.

Alkutelvesta Erkki kävi Ilmajoella Kurkijoen kirk- koherran Arvi Kujalan pitä- män rippikoulun. Kevättal- vella 1945 hän lähti Oulu- joen voimalaitoksia raken- tamaan: aluksi Muhoksen Leppiniemeen ja seuraa- vaksi Vaalan Jylhämään. Sitten seurasi sotakorvaus- voimalaitos Jäniskoskella. Kävipä hän Imatrankosken voimalaitoksen korjaustöis- säkin. Hän oli kaiken aikaa sukeltajan apulaisena, naru- miehenä.

Alkukesästä 1948 Erkki lopetti voimalaitustyöt ja tuli asevelvollisuutta suorit- tamaan Turkuun. Alier- santtina hän palasi seuraa- vana keväänä Loimaalle. Perhe oli keväällä 1947 muuttanut Ylistarosta Loi- maan Onkijoelle, joka oli haapavaaralaisten lopulli- nen sijoituspaikka. Täältä saatiin maanhankintalain mukainen maapaikka.

Asuinrakennuksen ja saunan rakennustyöt aloi- tettiin heti Erkin palattua armeijasta. Työt tehtiin pää- asiassa omin voimin. Erkki taitavimpana oli nokkamie- henä, Veikko hyvänä kak- kosena. Isän aika meni suu- relta osin tavarankin- noissa ja maataloustöissä. Minä olin päätoiminen lau- ta- ja juoksupoika. Seuraa- vana kesänä rakennettiin navetta, talli ja liiteri.

Loimaalla pidettiin noi- na aikoina innokkaasti ke- säisin latotansseja. Erkki ja Veikko olivat ahkeria tans- seissa kävijöitä. Polkupyö- rät olivat vielä sodan jäl- keen huonossa kunnossa. Pojat liikkuivat mielellään hevosella: kesällä lippakie- seillä, talvella reellä. Minä olin utala poika antamaan heille ohjeita: ”Pitäkää he- vosesta hyvää huolta, anta- kaa heiniä ja muistakaa panna välly selkään talvel- la. Elkääkää ottako liikaa.”

Mäen Kaisu sopiva vaimoksi

Naapurikylästä Erkki löysi myös aviopuolison, Mäen Kaisun. Syksyllä 1951 Erkki, Kaisu ja pikku Leena muuttivat Maariaan. Erkistä tuli levyseppä Val- metin laivatelakalla. Ke- väällä 1955 he hankkivat tontin Maarian pysäkin lä- heltä, radan varresta. Olin mukana valutalkoissa. Siel- lä oli runsaasti Erkin työka- vereita ja ystäviä; tunnistan vieläkin Salmisen Väinön. Koti nousi pystyyn hartia- pankkivoimin. Siinä vart- tuivat Kaisun ja Erkin neljä lasta: Leena, Markku, Tuu- la ja Timo.

Erkistä kehittyi vuosien varrella taitava ja arvostet- tu metallimies. Hän vaihtoi levysepän hommat Valme- tissa monipuolisempiin me- tallialan töihin Teräskaares- sa, Turun Sepissä ja vii- meksi Saarenhovin veljes- ten metalliyrityksessä.

Mutta Erkki ei rajoittu- nut pelkästään metallimie- heksi. Uutterana, aina tou- hussa olevana ja jo kaksi taloa rakentaneena hän oli mukana kaikkien neljän lapsensa omakotirakennus- projekteissa, eikä pelkäs- tään lastensa, vaan autta- massa kahden veljensä re- montteissa, ja jopa Veikon kahden pojan rakennuksil- la. Olli-Pekka totesikin Er- kin 75-vuotispäivillä: ”Minkä Erkki teki, se oli viimeisen päälle tehty - ja nopeasti.”

Lapset vankasti elämässä kiinni

Kaksi vuotta sitten, Er- kin vaikean sairauden takia, Kaisu ja Erkki luopuivat Maarian omakotitalostaan ja siirtyivät kerrostaloon. Kaiken aikaa Erkki oli op- timistisella mielellä ja tou- hussa. Kun hoitojen ja tar- kastuskäyntien jälkeen soit- telin ja kyselin: ”No mitäs sanottiin?” Erkin hilpeä vastaus kuului: ”Joo, jatko- aikaa annettiin vielä.”

Mutta jatkoaika katkesi yllättäen ystävien kökillä. Aamupäivän kalareissun jälkeen Erkki meni vilvoi- tusuinnille, ja äkillinen se- pelvaltimotukos vei tajun sekä miehen pohjaan. Ystä- vät saivat nopeasti Erkin ylös, ja elvytys oli tehokas- ta, mutta mitään ei ollut enää tehtävissä, kuten pai- kalle saatu lääkäri totesi. Paikalla olleet ystävät ker- toivat jälkeen päin: ”Erkki oli viimeisellä kalareissul- laankin niin positiivinen, ja huumorinkukka kukoisti kuten aina.”

Keväällä satuimme Er- kin kanssa juttelemaan ar- voista ja iloista. Kysäisin Erkiltä: ”Mitkä ovat sinun ilon aiheitasi?” Kotvan Erkki mietti ja sanoi: ”Kyl- lä se on tää pitkä yhteinen taival Kaisun kanssa ja per- he sekä ystävät. Ja siitä olen iloinen, että lapset perhei- neen ovat vankasti mukana elämässä.”

Valoisa ja lämmin on Er- kin muisto mielissämme.

Nuorimmainen

Murresanoja

Kurkijokelaisen 4.8. il- mestyneessä numerossa 31-33 lueteltiin murresanoja. Selitykset niille ovat

1. lovehtii = kehuu ja leuhkii, 2. katko = oksen- ta, 3. paahkuroi = yrittää muistella, 4. paametti = jär- ki, äly, 5. nakomat = hyvät ystävät, 6. peitäi = piiloutui, 7. kaik keral = mukana, 8. niekliäine = ampiainen, 9. ammotinkaa = ei lainkaan, 10. juohattaa = ohjaa, joh- dattaa.

Viimeiset Pauli Sinkko- sen tänne lähettämät murre-

sanat, joita hän arvuuttelee, tulevat tässä. Ilmaisujen se- litykset löytyvät Kurkijoke- laisen 8.9. ilmestyvästä nu- merosta.

- 1. alko läsimää**
- 2. akkiloip**
- 3. lekko**
- 4. tupina**
- 5. höplä**
- 6. paarmuska**
- 7. puittos**
- 8. tostoli**
- 9. kaihoiloo**
- 10. vokki**

Tule opettelemaan kyykkää

Liedon Karjalaseuran mestarijoukkueen jäsenet tulevat Loimaalle opetta- maan kyykkäpelin jaloa tai- toa maanantaina 28.8. klo 18 alkaen Urheilukeskuk- sen harjoituskentällä (kau- punginkirkon kohdalla Tu- runtien toisella puolella). Tilaisuuteen ovat kaikki kyykänpeluusta kiinnostu- neet tervetulleita.

Kyykkäpelikenttä on kooltaan 5 x 20 m, jonka toisessa päässä on toisen joukkueen heittoneliö eli toisen joukkueen pelineliö (5 x 5 m). Toisessa päässä on samanlainen neliö. Näi- den välinen matka on 10 metriä. Naiset heittävät kahdeksan metrin etäisyy- deltä ja miehet 10 metrin etäisyydeltä. Naiset heittä- vät kuitenkin ensimmäisen heittonsa 10 metrin ja mie- het 15 metrin päästä kaadet-

tavista kyykistä.

Kyykkä on 10 cm korkea ja paksuudeltaan 70-75 mm. Kyykkiä tarvitaan joukkuepeliin 80 kpl eli 20 paria kummallekin joukku- eelle. Karttu on heittoväli- ne, jolla kyykkiä heitetään. Karttu saa olla enintään 85 cm pitkä ja korkeintaan kahdeksan senttimetriä paksu.

Pelin kulussa on erilaisia termejä kuten pelineliö, heittovuoro, avaus, akka, pappi, kahden pisteen pap- pi, nurkkapappi, kuokka- vieras jne. Kyykkä on van- ha karjalainen peli, joka in- nostaa mukaansa. Nyt on- kin oiva tilaisuus oppia pe- lin salat, jos ei vielä ole nii- hin tutustunut.

Mukavaan urheilulliseen yhdessäoloon kutsuu Loi- maan Seudun Karjalaseura ry.

Lauluilta Vesikosken museomyllyllä

Loimaan Karjalakuoro ja Loimaan Seudun Karja- laseura ry järjestävät laulu- illan Vesikosken museo- myllyllä torstaina 7.9. klo 18. Hanuristi Veikko Joki- nen säestää laulut, jotka kuoronjohtaja Armi Haata- nen on koonnut.

Tilaisuudessa lauletaan

yhteislauluja koko porukal- la. Kaipa se kuorokin esit- tää pari laulua. Yhteislaulut ovat kansanlauluja sekä ko- tiseutuaiheisia ja karjalaisia lauluja. Kaikki laulun ystä- vät ovat tervetulleita laula- maan kanssamme hämärty- vässä syyskuun illassa.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kuinka pitkä kaikkien aikojen pisin suomalai- nen Väinö Myllyrinne oli?
2. Mihin pyrkii AA-liike?
3. Monesko Matti Nykä- nen oli Ylen Suurin Suomalainen –äänestyk- sessä?
4. Minkä maailmanhistori- allisesti kuuluisan näh- tävyyden rakentaminen kesti vuodesta 1506 vuoteen 1669?

5. Kuka on toiminut pisim- pään yhtäjaksoisesti Suomen pääministerinä?
6. Missä kunnassa sijaitsee Puolustusvoimien Vatta- jan harjoitusalue?
7. Minä vuonna Tampere on perustettu?
8. Millä maalla on maail- man suurimmat öljyva- rat?
9. Mitä ovat taikonautit?
10. Mikä on Perämeren suurin saari?

Evakoilla oli iso urakka 59. Hiitola-juhlilla. He esiintyivät iltamissa ja pääjuhlissa. Monilla oli vielä muitakin rooleja.

Keski-Porin kirkon keskikäytävää pitkin lähtivät muistokukien viejät. Edessä Eeva Liikanen ja Keijo Huuhka. Takana Leena Peltomaa ja Teuvo Savolainen.

Helteiset Hiitola-juhlat

Hiitola-juhlia vietettiin helteisessä Porissa elokuun ensimmäisenä viikonloppuna. Juhlat alkoivat seminaarilla, jossa Helsingin yliopiston arkeologisen osaston johtaja, filosofian tohtori Petri Halinen esitelmöi Hiitolassa ja muuallakin Karjalassa tehdyistä arkeologisista löydöksistä.

Kahvittelun ja keskustelun jälkeen artesaani Salla-Maija Lankinen esitteli tutkielmansa, jossa hän on kertonut karjalaisen kupurasoljen historiasta sekä sen valmistuksesta suvun perintökoruksi nimeltään Kape-solki. Tervetulosanat lausui seminaarin järjestäneen Hiitola-säätiön puolesta hallituksen puheenjohtaja Keijo Huuhka. Se-

minaanin annista kerrotaan seuraavassa Kurkijokelaisessa tarkemmin.

Hauskat iltamat Ulvilassa

Hiitolan Pitäjaseuran ohjelmalliset iltamat "Ovat juuremme Karjalassa" järjestettiin Ulvilan nuorisoseurantalolla Friitalassa. Raija Laaksonen toimi iltamien juontajana. Hän lausui alkusanoissaan vieraat tervetulleiksi Terttu Ketolan runon "Olipa kerran" säkein.

Lauluryhmä Evakot esitti lauluja. Heitä säestivät ja mukana lauloivat Tarmo Peltomaa hanurillaan ja Ari Vihavainen kitarallaan. Yhteisesti laulettiin Heili Karjalasta. Luvian tanhuryhmä

oli tullut esittämään tanhua. Hyvin esittivätkin, kunhan ensin pääsivät alkuun...

Evakot esittivät myös humoristista ohjelmaa. Täti Monikakin (Terttu Ketola) marssi torille hienoissa hepenissään. Olipa savolaisukko eksynyt hampurilaisbaariinkin. Eivät oikein saaneet toisistaan selvää ukko (Ville Ylönen) ja myyjä (Raija Laaksonen).

Hauskaa hiitolaiset keksivät myös tanssilattialle. Orkesterissa soittaneen Tarmom "leskelle" Leena Peltomalle annettiin tanssika-veriksi luuta. Kun musiikki loppu, Leenan piti lennättää luuta lattialle ja napata lähin mies tanssikalveerikseen. Jokaisen muunkin tanssijan piti vaihtaa samaan aikaan paria. Se joka jäi ilman partneria, joutui seuraavaksi tanssimaan luudan kanssa. Kyllä itse kullakin sydäntä välillä kylmäsi, kun tuntui, ettei paria löydy. Ei olisi ollut kivaa tanssia luudan kanssa.

Pullakahvit olivat makeita. Vettäkin kului, sillä helle piinasi tanssilattialla viihtyviä. Timanttihääparia Elvi (o.s. Mykrä) ja Veikko Heinosta onniteltiin. Heidät oli vihitty 14.7.1946 Mustasaaren kirkossa Vaasassa. Elvi viihtyi hyvin myös tanssilattialla. Veikko ei tanssiminen kiinnostanut. Paikalla oli myös 60 vuotta sitten heidän häissään vieraana ollut Hilka (o.s. Roiha) Kekki ystävänsä Valde Rostedtin kanssa.

Juhlava messu Keski-Porin kirkossa

Hiitola-juhlien jumalanpalvelukseen toivoteltiin tervetulleeksi oikein kädestä pitäen, mikä tuntui oikein mukavalta. Messussa saarnasi ja liturgina toimi pastori Risto Auerma. Kanttori oli Juhani Romppanen.

Laatokan Laulajat lauloi Kauko Kivelän johdolla. Ehtoollisella kävi runsaasti väkeä.

Messun päätyttyä lähetettiin muistokukat Sankarivainajien muistomerkillä ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Keijo Huuhka ja Eeva Liikanen veivät sinivalkoiset kukat sankarivainajille ja Teuvo Savolainen ja Leena Peltomaa punavalkoiset kukat Karjalaan multiin siunatuille. Messuun osallistunut pitäjäjuhla-kerho kokoontui viimemainitun merkin ääreen kunnioittamaan karjalaisia vainajia.

Miellyttävä päiväjuhla

Hiitola-juhlien sunnuntaisen pääjuhlan Porin kauppaoppilaitoksella juonsi Aila Niemi. Ulvilan Puhallinorkesteri aloitti Eero Hulkon Täältä tullaan -kappaleella. Toisena he esittivät Eero Kososen Ke-

vät on tullut –sävelmän. Yleisö pääsi osallistumaan kolmanteen esitykseen eli laulamaan Karjalaisten laulun.

Hiitolan Pitäjaseuran puheenjohtaja Jouko Hämäläinen lausui tervehdyssanat. Hän sanoi, että pitäjaseuran haasteita ovat nuoremman polven tavoittaminen seuran toimintaan, yhteistyö Hiitola-säätiön kanssa, sukututkimus ja kotiseutumatkailu. Hän on myös sitä mieltä, että yhteistyötä Hiitolassa nykyään asuvien kanssa pitää lisätä.

Myös pitäjaseuran jäsenmäärän lisääminen koetaan haasteeksi. Vaikka jäseniä ennen pitäjäjuhlan alkua olikin 295, tavoite on korkeammalla. Hiitolaisen kulttuuriperinnön säilyttämien on yksi pitäjaseuran tehtävistä. Kesäjuhlia on kehitettävä niin, ne palvelevat kaikkia ikäpolvia evakosta vauvaan. Haasteeksi

Jouko Hämäläinen ilmoitti myös ensi kesän 60. juhlan järjestämisen. Lopuksi hän kiitteli tämän vuoden juhlien järjestäjät ja toivotti yleisön tervetulleeksi.

Uvilan Puhallinorkesteri esitti Heikki Haulannon johdolla Rubinsteinin Tango Melodyn, Eero Hulkon Pirske-valssein sekä Korepta Zbignievin Yö saaris-tossa. Kun orkesteri purki soittimiaan ja teki lähtöään Aila Niemi esitteli juhlapuhujan eli Karjalan Liiton hallituksen jäsenen ja pitäjätuomikunnan puheenjohtajan Satu Hallenbergin. Puhe on toisaalla lehdes-sämme kokonaisuudessaan.

Juhlapuheen jälkeen estradille nousi taiteilija Erkki Liikanen säestäjensä Eero Kurjen kanssa. Liikasen juuret ovat Viipurissa ja Kurki on kotoisin Ylihärmästä Pohjanmaalta. Erkki Liikanen nauratti yleisöään muun muassa seuraavalla sutkauksella: "Meill käi

Taiteilija Erkki Liikanen oli kaikkea sitä, mitä häneltä odotettiin.

Silja Iltanen o.s. Kiuru on Hiitola-säätiön uusi asiamies. Häneen saa yhteyden muun muassa sähköpostilla. Osoite on shiltanen@netti.fi. Vieressä säätiön hallituksen puheenjohtaja Keijo Huuhka. Kumminkin olivat tyytyväisiä juhlien kulkuun.

Nuoren puheenvuoron pitäjä Eija Rajala:

Ollako vai ei olla karjalainen

Hyvä juhlaväki. Aluksi haluan kiittää kutsusta tulla pitämään nuoremman polven puheenvuoro tänne Hiitola-juhlaan.

Olemme juuri kaikki saaneet osallistua kahteen yhteislauluun, jotka ainakin minulle ovat merkityksellisiä. Olen paljasjalkainen satakuntalainen, syntynyt täällä Porissa, ja satakuntalaiset maisemat ovat lapsuuteni ja nuoruuteni kasvuympäristöä.

Karjalaisuus on kuitenkin vahva piirre ja osa identiteettiäni, sitä kuka minä olen. Sukujuureni ovat niin isän kuin äidinkin puolelta karjalaiset, ja olen ylpeä juuristani.

Satakuntalaisuus ja karjalaisuus tässä käyvätkin köydenvetoa, voittajasta ei oikein tiedä. Tärkeintähän ei ole kuitenkaan voitto vaan... Niinpä, ainakin seurauksena tästä kaksijakoisuudesta joudun aika ajoin pohtimaan erään kuuluisan kirjailijan sanoja lainatakseeni: ”Ollako vai eikö olla, kas siinäpä kysymys!”

No, historiani valaiskoon hieman tätä jakkailua. Sukujuureni ovat siis Karjalassa, Hiitolan pitäjässä Kilpolan kylässä ja Ensossa. Isovanhempani olivat äidin puolelta Anna (o.s. Pöysti) ja Matti Hämäläinen. Äitini on heidän tyttärensä Meeri nyk. Naukkarinen, Kilpolassa syntynyt ja siellä lapsuutensa viettänyt.

Isän puolelta isovanhempani ovat Saimi ja August Naukkarinen. Isäni taas on syntynyt Ensossa, nykyisessä Svetogorskissa. Molemmat vanhempani ovat siis muuttaneet perheineen nykyisen itärajan takaa tänne Satakuntaan evakkoina sodan jaloista.

Voi vain kuvitella tuskan ja surun

Hyvät kuulijat. Ajatus siitä, mitä on lähteä vieraille seuduille tietämättä tulevasta, jättää koti ja tutut, rakkaat kotikonnut mukanaan vain se, mitä käsissään jaksaa kantaa, antaa ajatlemisen aihetta.

Huoli perheiden hajoisesta, lasten tulevaisuudesta, pelko sydämessään evakkotaipaleelle lähtemään joutuneet ihmiset ovat kokeneet jotain niin suunnatonta tuskaa ja surua, jota me hyvään ja mukavaan, turvalliseen elämään tottuneet tuskin voimme edes kuvitella.

Olen miettinyt, miten valtava on ihmisen elämänhalu, halu selviytyä ja jatkaa elämää, sopeutua ja mukautua uuteen, toivoa, rakentaa tyhjästä tai niistä pienistä paloista uutta tulevaisuutta tilanteessa, jolloin kaikki ympärillä on romahtanut. Se voima on valtava.

Tätä voimaa te kaikki, jotka olette joutuneet kotinne jättämään, olette varmasti saaneet toisiltanne, saman kokeneilta ja muistoista. Muistot kantavat ja antavat voimaa. Lapsuuden ja nuoruuden maisemat ovat ajatuksissa, tarinoita kerrotaan, ja ne elävät vielä. Lauri Pohjanpää kirjoittaa runossaan lapsuuden muistoista:

”Ja se metsä oli maailman sinisin ja vehrein se nurmikkorinn, ja usein vielä unissani vaellan ma kauas, kauas sinne.

Ja siellä oli maailman kauneimmat ne sinipunakukkaiset pellot, ja niin heliästi helise ei kirkonkellot

kuin siellä ne sinikellot.

Ja ma muistan ne koivut rityaiset siellä viheriöivässä haassa, ei missään niin valkeita koivuja kasva kuin kaukana lapsuuden maassa.

Ja koivujen läpi ei milloinkaan niin taivas loistele seessä, sen alla yhä unissani vaellan, ja mulla on silmät veessä.

Olen käynyt kaksi kertaa äitini kotipaikalla Kilpolassa. Meille, siskolleni ja minulle, kerrotut tarinat saivat aivan uutta merkitystä nähtyäni ne maisemat, äitini lapsuuden leikkipaikat, seisossani siellä kalliolla ja katsellessani maisemaa ja kulkiessani samoja polkuja

kuin äitini lapsuudessaan. Turhaan ei puhuta kauniista Karjalasta.

Tallentakaa muistonne meille

Hyvät kuulijat. Muistajat alkavat olla vähissä, ja haluankin eittää pyynnön ja toivomuksen kaikille teille, jotka vielä muistatte: tallentakaa muistonne, tarinat, sattumukset, paikkojen kuvaukset sanoin ja kuvin. Nämä muistot ovat arvokkaita, ja niiden pitää siirtyä jälkipolville, jotta hekin tietäisivät ja ymmärtäisivät oman historiansa.

Entäpä sitten karjalaisuus omassa elämässäni? Aina vain vahvemmin tunnistan itsessäni karjalaisen perimän. Olen osallisena pitkässä ketjussa, jolla on vahva side Karjalaan. Ajattelen, että karjalaisuus on

ollut olemassa minussa jo syntyessäni. Olen viettänyt lapsuuteni, kasvanut, karjalaisen perinteiden vahvasa vaikutuksessa, imenyt itseeni lapsen uteliaisuudella ja alttiudella tapoja ja tottumuksia.

Olivatpa sitten kyseessä hää tai hautajaiset, ruoka kuuluu olennaisena osana juhlaan, ja pöydässä on varmasti ainakin karjalanpaistia ja piirakoita! Ja piirakoista puheen ollen, onko mitään parempaa kuin vastapaistettu, uunilämmin karjalanpiirakka, joiden makuun ja tekemiseen olemme siskoni kanssa päässeet jo pienestä pitäen...

”Et sit jää juttelemaan”

Karjalaisuuteen liitetyistä luonteenpiirteistä tunnistan kyllä itsessäni erinäisiä: välittömyys, tunteiden kirjo, itku ja nauru käsikädessä, ilo ja suru samassa paketissa... Ja kun vauhtiin pääsen, niin puhe-elin on kyllä kunnossa. Poikani sa-

nookin usein lähtiessämme vaikka kauppaan: ”Et sit jää juttelemaan...” Ja tässä vain joitakin mainitakseni.

Aina silloin tällöin tulen miettineeksi, pitävätkö määritelmät karjalaisista luonteenpiirteistä paikkansa vai onko kyseessä vain sanonnat ja uskomukset; sanotaanhan hämäläisiä hitaiksi ja varsinaissuomalaisia, kauniimpaa sanaa käyttäkseni, kuttumaisiksi. Pienen gallup-kyselyn perusteella ystävät ja tuttavat kyllä vahvistavat, etteivät nämä aivan tuulesta temmattuja puheparsia ole, ainakaan mitä tulee tuohon karjalaisuuteen!

No niin. Olenko vai enkö ole ja mikä olen? Taitaa tässä köydenvedossa tuo karjalaisuus päästä kuitenkin voiton puolelle... ainakin mitä tulee allekirjoittaneen henkilökohtaiseen tunne-elämään. Niinpä aionkin tässä nyt istua iloissani ja antaa surun huilata.

Juhla jatkuukoon! Kiitos.

Nuoren puheenvuoron Hiitola-juhlissa piti Eija Rajala. Vieressä Hiitolan Pitäjäseuran varapuheenjohtaja Teuvo Savolainen.

hyvi, kun meillä karjalaisil oli suhteellisen likkeiset suhteet suomalaisten kanssa.”

Erkki Liikanen esitti monia tuttuja lauluja Evakko-reestä alkaen, kertoi pitkä tarinat, joita yleisö seurasi välillä nauraen, välillä hiljentyen. Liikanen myös johti yhteislauluja, jotka lähes jokainen osasi ulkoa. Mieleeni jäivät ainakin Yksi ruusu on kasvanut laaksossa, Halk’ illan ruskon auermaan sekä Tuonne taakse metsämaan.

Paras ohjelma, väliaika

Monen mielestä paras ohjelmanumero on väliaika, jolloin pääsee tuttujen kanssa haastelemaan sydämen kyllyydestä. Miksei silloin voi myös tutustua uusiin ihmisiin? Koska lähes kaikki ovat karjalaisia, tutustuminen käy helposti. Myös emäntien keittämät kahvit, paistamat piiraat ja leipoma kakku maistui ohjelman päälle.

Satakunnan laululla jatkui ohjelma. Sen jälkeen pääsi Eija Rajala puhujapönttöön pitämään nuoremman polven edustajan puheenvuoronsa. Sekin löytyy tästä lehdestä toisaalta.

Erkki Liikanen tuli vielä toisenkin kerran hauskuuttamaan yleisöä. Saimme siitä, mitä halusimmekin, näytteitä tutun, lupsakan ja taitavan esiintyjän ammattitaidosta.

Evakot saapuivat viihdyttämään Erkki Liikasen jälkeen. Evakointia saestivät niin kuin edellisiltanakin Tarmo Peltomaa ja Ari Vihavainen. Evakoiden esittämät laulut olivat Kotiseutu Karjalassa, Karjalan helmi ja Tuutulaulua lapselle.

Hiitola-säätiön hallituksen puheenjohtaja Keijo Huuhka aloitti pitäjäjuhlat ja hän ne myös päätti päätössanoillaan. Hän oli nauttinut juhlista, saanut päänsä täyteen uusia ideoita ja kipinöitä, myös velvollisuuksia. Hän oli iloinen, että ihmiset olivat niin runsaslu-

kuisesti saapuneet paikalle. Ihmisiä oli pääjuhlassa noin kaksi ja puolisataa.

Huuhka sanoi, että pitäjäjuhlat ovat vuotuinen yhdessäolon kohokohta, ja runsas osanotto kertoo yhteenkuuluvaisuudesta. Kenenkään ei tarvitse ”hurahtaa”, vaan me olemme karjalaisia, hän jatkoi. Vielä on paljon tehtävää, mutta jo nyt on saatu nuoria aktiivisia ihmisiä mukaan. Lopuksi hän kiitti yleisöä, esiintyjä, emäntiä ja Hiitolan Pitäjäseuraa ja toivotti hyvää kesän jatkoa.

Ohjelman lomassa Hannekaisen sukuseuran edustajat lahjoittivat sukuseuransa kirjan Hiitola-säätiölle. Kirjan vastaanotti Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Sirkka-Liisa Nyländer o.s. Hämäläinen. Juhla päättyi totuttuun tapaan yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

Raija Hjelm

Terttu Ketola:

Olipa kerran

Olipa kerran... Suuri Hiitolan pitäjä, monet kylät, monet koulut, monet kartanot komeat. Aukkaita aika paljon, vaurautta jonkin verran. Kaikilla hyvä olla omassa kodissa asua, tyytyväisenä perheen parissa, kiittolisena kodistansa. Ei ole Hiitolaa enää...

Olipa kerran... Oli kaunis kirkko Hiitolassa. Kellot soitti sunnuntaisin, kutsui kotoiseen kirkkoon. Kauniina siellä kaikui urkujen mahtava ääni. Virret vanhat veisattiinkin siellä aivan hartahasti, saarnat kuunneltiin kauniit, alttarin ääreen polvistuttiin. Ei ole kirkkoa enää...

Olipa kerran... Kaunis kotikylä kauniin Karjalan sylissä, lähetyillä Laatokan maisemat:

mahtavat mäet, harjut, marjaiset mansikka-ahot. Käkikin kukkui siellä... taivas siinsi sinisenä. Ei ole kotikylää enää...

Oli ennen... vaan nyt. Kaikki on rajan takana vieraan vallan valtaamana, pois ovat pienoiset pirtit. Pellotkin ovat puskituneet, saasteita saanut Laatokka. Kadonnut on kaunis kirkko, tuhottu isien toimet, sukupolvien saavutukset. Sota kaiken sen sai aikaan... meni metsät... meni mannut... koko kylätkin katosi, puhumattakaan pitäjistä tahi koko Karjalasta. Mutta muistot eivät menneet meiltä.

Ote Terttu Ketolan runosta ”Olipa kerran...”, jonka Raija Laaksonen lausui Hiitolan pitäjäjuhlien Juuret Karjalassa -iltamien tervehdyssanoissaan. ”Olipa kerran alkavat monet sadut, niin alkaa myös Terttu Ketolan kirjoittama runo, mutta se ei ole satua”, sanoi Raija puheensa alussa.

Kurkijoen Luhovaarasta Loimaan Seppälänkylään

Muutamia mutkia mah-
tui Aili Silvennoisen tiehen
ennen kuin se vakiintui
vuonna 1945 Loimaan Sep-
pälänkylään. Siellä aika ku-
luikin aina vuoteen 1987
saakka, jolloin tuli aika
muuttaa ”mummonmök-
kiin” Hirvikoskelle.

Elokuun 10. päivä 1926
Kurkijoen Luhovaarassa
syntyi Katri ja Heikki Sil-
vennoiselle tytär, joka sai
nimekseen Aili. Hän oli
perheen neljäs lapsi. Antti
oli vanhin, sitten seurasivat
Anna, Aino, Aili ja kuopuk-
sena Arvi. Lapsuusvuodet
kuluivat tavanomaiseen ta-
paan. Kansakoulu käytiin
naapurikylässä Savojalla ja
evakkoon jouduttiin Viita-
saaren Huopankoskelle
talvella 1940.

- Luhovaaraan palattiin
takaisin syksyllä 1941 Kar-
jalan takaisin valtuuksen
jälkeen, ensimmäisten pa-
luumuuttajien joukossa.
Mieleeni on jäänyt lähte-
mättömästi se, kun kuulin
radiosta uutisissa syntymä-
päivänäni 1941 sen, että
Kurkijoki on vallattu takai-
sin, muisteli Aili vielä 65
vuotta myöhemmin.

Heikki Silvennoinen ehti
saada pika-asutustilan Loi-
maalta jo keväällä 1941, ja
kevätkylvötkin tehtiin. Kun
Karjala vallattiin takaisin,
tuli pikainen muutto takai-
sin Kurkijoelle. Aili oli
vuonna 1941 jo sen verran
”iso tyttö”, että hän joutui
Luhovaaraan paluun jäl-
keen lottien mukana siivo-
ustoihin. Hän muistaa ol-
leensa mm. naapurikylän
Räihävaaran kansakoulua
pesemässä.

Vuoden 1942 keväällä
pidettiin Kurkijoella jälleen
rippikoulua. Siinä oli myös
Aili mukana. Rippikoulua
piti Kurkijoen silloinen
pastori Silvennoinen, joka
ei kuitenkaan ollut sukua
Ailille.

Syksyllä Aili aloitti an-
siotyöt Kurkijoen kirkon-
kylässä, jossa Selma Kärnä
jatkoi jo ennen sotia pitä-
määnsä kutomoa. Siellä ku-
dottiin villalangasta villa-
paitoja, villahousuja, suk-
kia ym. Pääosa tuotannosta
meni rintamajoukoille, joko
suoraan tai omaisten lähet-
tämänä.

Töissä oli omistajan li-
säksi viisi nuorta tyttöä.
Työ oli heille raskasta, pit-
kää päivä kun tehtiin, mutta
nuorena jaksoi, kun muu-

kaan ei auttanut.

Toinen evakkomatka
johti Ylistaron kautta Loi-
maalle ja isä Heikille tarjot-
tiin mh-tilaa Virttaalta. Se
oli suoperäistä maastoa
eikä siten lähes kylmänä ti-
lana miellyttänyt, joten sitä
ei otettu vastaan, vaan os-
tettiin pikkutila vapaaehtoi-
sella kaupalla Seppälänky-
lästä. Perhe muutti Loi-
maalle keväällä 1945.

Aili muutti vähän myö-
hemmin, sillä hän oli Ylis-
tarossa töissä siirtoväen ta-
varatoimistossa aina sen
toiminnan päättymiseen
saakka. Sen jälkeen hänkin
muutti Loimaalle.

Elämäntyö Männikön tilalla

Aili Silvennoinen löysi

elämäkumppanin aivan
naapurista, kun naapurin
poika Martti Laine tuntui
ihan mukavalta pojalta.
Martti oli muutaman vuo-
den vanhempi ja oli ehtinyt
osallistua sotatoimiin Kan-
naksella.

Häitä vietettiin Loimaan
Heimolinnassa vuonna
1952. Perheeseen syntyi
kaksi poikaa, Ilpo vuonna
1955 ja Ilkka vuonna 1960.
Varsinainen elämäntyö tuli
sitte tehtyä kotitilalla, kun-
nes iän karttuessa ja tervey-
den heikentyessä tehtiin su-
kupolvenvaihdos vuonna
1987 ja Aili ja Martti siir-
tyivät asumaan rivitalo-
osakkeeseen Hirvikoskelle.
Nuorempi pojista jäi jatka-
maan maatilaa viljelyä.

Vanhempi poika Ilpo

Aili Laine o.s. Silvennoinen täytti 80 vuotta elokuun 10. päivänä.

asuu myös lähellä, Loi-
maan Pahikaisissa. Lasten-
lapsia Aililla ja Martilla on
viisi, kolme tyttöä ja kaksi
poikaa.

- Kurkijoen Marttayhdis-
tyksen Loimaan kirkonseu-
dun murtakerhossa olen
toiminut useita vuosikym-
meniä. Olen myös paikalli-
sen Karjalaseuran jäsen,
vaikka toiminta sen piirissä
on ollut aika vähäistä. Kur-
kijoella olen käynyt kolme
kertaa. Mieheni Martti ja
poikamme ovat käyneet jo-
kainen yhden kerran. Vuo-
sien mittaan olen koonnut
useita albumeita kuvia Kur-
kijoelta sekä lehtileikkeitä
ja liittänyt niihin löytämiä-
ni sopivia runonpötkiä. Si-
ten jää nuoremmille ainakin
jotakin jäljelle äitinsä koti-
seudun menneisyydestä,
kertoi Aili Laine.

Sekä Aililla että Martilla
on veteraanitunnus, ja he
ovatkin ahkerasti mukana
Loimaan seudun sotavete-
raanien toiminnassa. Martti
on mukana myös veteraani-
en Korusaulajissa, joka pi-
tää yllä lauluperinnettä.
Kaikki sen laulajat ovat to-
dellakin sotaveteraaneja,
joskin äskettäin on herän-
nyt ajatus nuorempien ikä-
luokkien saamisesta mu-
kaan.

- Hyvin on tuo yhteiselo
sujunut Kurkijoen tytön
kanssa, jo yli 50 vuotta,
myhäilee Martti Laine. Aili
puolestaan kertoi, että kur-
kijokelaisiakin perinteitä on
vaalittu. Piirakat ainakin
maistuvat kaikille, ja kum-
matkin loimaalaiset miniät
ovat opetelleet piirakoiden
leipomisen salat.

AH.

Aili ja Martti Laineen perhe yhteiskuvassa. Martti (takana vasemmalla), Ilkka, Ilpo, Tuomas ja Ville Laine. Kaisa (edessä vasemmalla), Aili, Maija, Pauliina ja Ilkan vaimo Sanna Laine. Kuvan otti toinen miniöistä eli Aino Laine.

Jollaksessa tapahtuu

Helmi on Helsingin Jol-
laksessa sijaitseva karja-
laisten seurojen jäsenille
tarkoitettu kesäpaikka.
Kurkijoki-Seurankin jä-
senet ovat oikeutettuja
käyttämään Helmen palve-
lujä. Helmeen pääsee par-
haiten autolla. Yleisillä kul-
kuneuvoilla eli bussilla nro
85 tultaessa lähimmältä py-
säkiltä on 1,5 kilometrin
kävelymatka perille.

Kesäkodilla on asunto-
vaunu- ja telttapaikkoja
sekä huoneita vuokrattava-
na edullisesti. Tontilla on
katettu keittokatos, missä
on kaasugrilli ruoanlaittoa,
makkaranpaistoa ja kahvin-
keittoa varten. Majoittuvien
käytössä on kolme venettä.

Loppukesän ohjelma

Lauantaina 26.8. Kale-
vala-kuoro Unkarista pitää
konsertin Alppilan kirkossa
klo 16 ja iltalaulutalaisuuden
Helmessä, karjalaisten
kesäkodilla klo 19.30. Mu-
kana esiintyvät mm. Wiipu-
rin Osakunnan kuoro ja Ka-
deerilaulajat.

Keskiviikkona 30.8. kur-
kijokelaiset ystävineen ko-
koontuvat Helmeen sauna-
ja tarinaillan merkeissä. Lo-
hikeitto- ja kahvitarjoilu.

Karjalaisten kesäkot Helmi sijaitsee meren rannalla Helsingin Jollaksessa, Villinginsalmentie 7:ssä.

Sunnuntaina 3.9. klo 10-
17 kesäkodilla on toiminta-
päivä. Ohjelmassa
10–13 lasten taidetapahtu-
ma, maalataan luonnossa
13–14 lasten taiteiden
esillepano
13–15 paikalla palokunta
ja poliisi, esittelevät
kalustojaan
15- kesäkauden päättäjäi-
set = vapaa ohjelma
10–17 Taidenäyttely: Har-
rastelija taiteilija M. K.
Hyytiäinen esittelee
kuvataidetta. Aiheena:
Elämän koko kirjo.
Myyjäiset sekä kirpputori.
Kahvio.

Myyjäis- ja kirpputori-
pöytävaraukset sekä lasten
ilmoittautumiset puh. Anja
Lehtinen 0400-705 959.

Pääskyn jäsen seurat järjestävät

Kansallispuukurssi vii-
si kertaa syksyn aikana al-
kaen 3.9. klo 10–15 NS
Karjalan Nuorten Clubilla,
Topeliuksenkatu 3 b. Kun-
nosta vanhaa tai valmista
uutta. Tiedustelut Anja Leh-
tinen puh. 0400-705 959.

**Pääkaupunkiseudun
Karjalaiset yhteisöt
Pääsky ry.**

Mielipide

Kiitos, Venäjä!

Todella merkittävä tunnustus on annettava Venäjälle, kun viimein maksoi Suomelle vanhan Neuvostoliiton aikaisen velkansa loppuerän tänään 21.8.2006. Velka oli tullut vanhoista kauppasuhteista ja niistä aiheutuneista las-kuista, joita me suomalaiset olemme saaneet odottaa jo vuosikymmeniä.

Tilanne velan maksuun aukesi kalliin öljyn hinnan johdosta, jonka myötä Venäjän kirstuun kolisee rahaa valtaisasti enemmän kuin muinaisten anekapppaiden kassin pohjalle. Anekauppi-aathan ostattivat ihmisiltä syntejään anteeksi jopa etukäteen. Se oli silloin erittäin tuottavaa bisnestä, josta kolisi varoja roomalaiskatolisen kirkon kassaan valtaiset määrät. Niillä varoilla rahoitettiin mm. Roomassa

olevan Pietarin kirkon erittäin suuret rakennuskustannukset.

Maksakaa takaisin myös Suomen sotakorvaukset!

Suomi ja samalla kaikki suomalaiset tuomittiin maksamaan Neuvostoliitolle valtaiset sotakorvaukset, jotka olivat sellainen määrä tavaroita, että ne yhteen junaan lastattuina ulottuisivat kolme kertaa Suomen päästä päähän. Ja **kaikki korvauksetta!** Kaiken lisäksi tavarana piti olla ensiluokkaista niin materiaaliltaan kuin työltäänkin. Sain tämän henkilökohtaisesti itse kokea ollessani töissä Turussa laivatelakalla, jossa tehtiin sotakorvausaluksia Neuvostoliitolle.

Kun Neuvostoliitto aloitti Talvisodan vyöryttämällä

sotaa julistamatta puna-armeijansa Suomen rajojen yli marraskuun viimeisenä päivänä 1939, on naapurimme selkeästi syyllinen molempiin sotiin, jotka viimeksi on käyty ja joiden seurauksena me karjalaiset ja osa Lapin ja Kainuun asukkaista jouduimme jättämään kotimme ja kaiken kiinteän omaisuutemme Neuvostoliitolle. Sitten vielä jouduimme maksamaan ”viulut” sotakorvauksina Neuvostoliitolle. Se oli väärin!

Nyt olisikin hyvä aika Venäjän oikaista nuo suuret vääryydet ja maksaa meille takaisin maksamamme sotakorvaukset ja tietysti kohtuullinen korko myös. Samalla toivoisimme naapurimme tulevan neuvottelupöytään, jossa oikaistaisiin kaikkien Suomen menettämien alueiden kohtalo ja palautettaisiin ne takaisin Suomen valtion yhteyteen. Näin tekemällä Venäjä oikaisisi tuon suuren vääryy-

den, jonka Stalin maailman vallankumoushalussaan meille aiheutti.

Näin Venäjä lunastaisi itselleen suuren määrän ”aneita”, joilla korvaisi entisiä syntejään kansaamme kohtaan. Samalla meidän arvostuksemme Venäjää kohtaan kohoaisi melkoisesti mitattuna millä mittarilla tahansa.

Eino Vepsä

Hymy huuleen
Presidentti Svinhufvud teki toimikaudellaan 1930-luvulla useita maakuntamatkailuja. Tullessaan Kainuuseen Ukko-Pekka tiedusteli vastaanottajiltaan: ”Mitä tänne Nälkämaalle kuuluu?” Eräs tomera isäntämies vastasi: ”Herra Presidentti, vaikka Nälkämaalla ollaan, niin siitä huolimatta aina täällä on rukisihelta haistu.”

Rauha Torikka 90 v.

*Rauha Torikka syntyi Kurkijoella Räihävaa-
ran Vännilässä
25.7.1916. Kuvassa
Rauha Poutanen-Torikka on 90-vuotispäivänään 69 vuotta sitten tekemässään Kurkijoen kansallispuvussa, jonka on suunnitellut Vappu Kiiski. Puku sopii hänelle edelleen hyvin. 90-vuotispäiviä vietettiin Oitin seurakuntatalolla omaisten ja tuttaviensa kanssa.*

JATKOJA SIVULTA 1

pian surulliseksi ja pian taas iloiseksi. Mielellään pukee hän puheensa runomuodon vivahdukseen, ja senpä vuoksi onkin Wäinön kannel kaikunut Karjalassa kaukaisilta ajoilta.

Nämä ovat pääpiirteet karjalaisen luonteessa, vaikka tosin tässäkin suhteessa löytyy paljon poikkeuksia. Sillä muinaisten sotien jälkeen on niin erilaista väkeä muuttanut Karjalaan, joten voi tapahtua, ettei toisen kyllän väki ole toisen naapurikylän väen kaltaista. Koko kaakkoispuoli Wiipurin lääniä on kirjavaa sekoitusta vanhemmasta väestöstä, Äyrämöisistä ja myöhemmin muuttaneista Savakoista, jotka eroavat toisistaan tapojensa ja vaatetuksensa suhteen.”

Suomi itsenäiseksi

1900-luku on ollut Suomen itsenäistymisen aikaa. Mutta silloin joutui myös Karjala taas kerran idän ja lännen välissä sotatanteeksi. Karjalan menetyks oli Suomen itsenäisyyden säilymisen hintana.

Viime sotien jälkeen meillä oli reilusti yli 400 000 evakkoa. He joutuivat kotinsa jättämään ja siirtymään uusille asuinsijoille kaiken tai lähes kaiken menettäneinä. Uusi alku oli aloitus tyhjistä.

Siirtoväelle, kuten heitä silloin nimitettiin, muodostettiin yhteensä 36 350 tilaa, lähinnä maanviljelystiloja. Vuoteen 1957 mennessä oli raivattu noin 116 000 ha uutta peltoa, valtaosa siitä ns. kylmille tiloille. Maata oli kuivatettu yli 281 000 ha. Vuonna 1957 oli siirtoväellä yhteensä 280 000 ha peltoa ja niittyä. Ja silloin oli yli 83 000 uutta rakennusta rakennettu.

niistä oli 28 000 asuinrakennuksia.

Sodan jälkeistä aikaa sävyttivät vaikenemisen vuosikymmenet. Sota- ja evakkokokemuksesta puhuttiin perhepiireissä, jos sielläkään. Julkinen keskustelu menetyksistä, hirveistä kokemuksista, tuskasta puuttui, se oli vaiettu.

Eeva Kilpi kirjoitti teoksessaan Elämän evakkona (1983) romaanihenkilö Kaisan sanoin (suora lainaus): ”Karjalaiset ovat antautumattomia. - - - Aivan vastoin kuin luullaan, he eivät koskaan luovuta sisintään. Heidän iloisuutensa ja niin sanottu vilkkautensa on vain ilotulitusverho, jonka takana he vetäytyvät itseensä. Saavuttamattomiin. He ovat kasvaneet sellaisiksi historiansa aikana. Heillä on aina pitänyt olla kaksi julkisivua: toinen ”novgorodilaisia”, toinen ”ruotseja” varten, tai millä nimellä naapureita milloinkin on nimitetty.

Laulut, joita he muinoin sepittivät sydämestään kestääkseen sietämättömän asemansa, otettiin heiltä pois ja selitettiin ”läntisiksi”. Maa, jonka he tunsivat ainoaksi kotiseudukseksi, heidän laulujensa ja rakkautensa kohde: luonto, vietiin heiltä niin ikään ja selitettiin ”itäiseksi”. He ovat joutuneet miellyttämään, koska se on ollut ainoa keino, joka lopultakin on taannut heille olemassaolon toisten välissä, toisten jaloissa, toisten ryöstäminä, hyväksikäyttämänä ja vähättelemänä. Kaiken kukkuraksi heiltä on vaadittu vaikenemistä, ja he ovat vaienneet vitsejä vääntäen, tanhuja tanssien, rituaalin, myytin ja sovinnaisuuden kielellä, koska se on ollut sallittua. - Eivät huolineet karjalan kieltä kirjakielleksi, vaikka veivät runot.”

Eeva Kilpi on kuvannut

myös omaa karjalaisuuttaan seuraavasti: ”Karjalaisuus nivoutuu ja kietoutuu ihan kaikkeen, mitä mie teen. Se on kielessä, kielikuissa, lauserytmissä, koko kokemustavassani. Mie oon hiljalleen tullut siitä tietoiseksi. Karjalaiseen mentaliteettiin kuuluvat peruspiirteet ovat kirjoittamisessani aina mukana. Lisäksi evakkous, siirtolaisuus ja sen koko merkitys.” (Karjala IV)

Vuosikymmenet on eletty vaikenemisen kautta. Mikä tuska ja ahdistus on sisältynyt elämään ja miten se on siirtynyt myös meille tuleville polville – tiedostamatta.

Vaikenemisen aika loppui

Tultiin 1990-lukuun, Neuvostoliitto muuttui Venäjäksi ja päästiin kivijalkamatkoille.

Oman mummoni sanat muuttuivat todeksi. Karjala on todella niin kaunis, kuin mummoni sitä oli kuvannut.

”Keskustelu vääryyksistä, menetyksen tuskasta on ollut tärkeää, mutta sen keskustelun vangiksi ei saa jäädä.”

Vuosikymmenten vaikenemisen aika oli ohi. Sota, kodin ja läheisten menetykset, orpous, tyhjistä aloittaminen – nyt tuli aika puhua kaikki traumat, tuskat, ahdistukset ulos. Puhuminen, asioiden käsitteleminen, vihdoinkin tullut avoimuus on ollut todella tärkeää. Onneksi se mahdollisuus vielä tuli sodan ajan kokeneille.

Miten erilaista se onkaan nykyään. Nyt perustetaan pienemminkin kriisin jälkeen kriisikeskuksia ja ohjataan ihmisiä purkamaan ahdistustaan. Sodan jälkeen vaiettiin vuosikymmenet.

Onneksi meille sodan jälkeen syntyneille tuli julki-

sesti mahdolliseksi esittää kiitoksemme omasta puolestamme itsenäisyyden vuoksi sodassa ja evakkotaipaleella kärsineille. Kiitos taistelusta ja työstä, kiitos Suomen itsenäisyyden puolesta taistelleille ja sen puolesta kodin menettäneille.

Suomella on ollut onni saada vaikeimpina aikoina parhaat, osaavimmat ja taitavimmat johtajansa. Kansallamme on ollut hyviä johtajia sotien jälkeenkin ja tulee olemaan vastakin. On olemassa viisas sanonta: ”Demokratiassa kansa saa sellaiset johtajat, kuin se on itse ansainnut.”

”Karjala-kysymys” on taas kerran vahvana esillä. Keskusteluissa karjalaisuudesta ja Karjalasta on Karjalan palautus nyt keskeisenä nostettu esiin. Siinä puhutaan vääryyden oikaisusta, palautuksista, menetyksistä jne.

Tämän asian hoito kuuluu minun mielestäni vain valtiojohdolle. Valtioiden rajoja on kautta aikain, niin juuri tälläkin hetkellä eri puolilla maailmaa, muutettu vain sotimalla tai sopimalla. Tuollaiset asiat kuuluvat vain ja ainoastaan valtiojohdolle. Minun valtuuteni eivät siihen onneksi ulotu. Voin demokratiassa vaikuttaa osaltani omien johtajiemme valintaan, antaa tukeni ja mm. Karjalan Liiton kautta tuottaa tietoa mahdollisimman viisaan toiminnan tueksi. Siihen ulottuu minun toimivaltani.

Keskustelu vääryyksistä, menetyksen tuskasta on ollut tärkeää, mutta sen keskustelun vangiksi ei saa jäädä. Eikä sillä keskustelulla minun mielestäni saa viedä huomiota karjalaisuuden ilosta, karjalaisuuden perinnön kautta saamastamme rikkaudesta.

Se, mistä vain minä olen toimivastuussa, jota en voi muille delegoida, on karjalaisuus sydämessäni – syn-

tymälahjana saamani karjalainen kulttuuriperintöni, tavat ja perinteet. Karjalaisuuden rikastaminen ja sen siirtäminen jälkipolville ei ole delegoitavissa minun osaltani muille – se on minun tehtäväni. Jokainen meistä on ratkaiseva, olennainen lenkki sukupolvien ketjussa.

Toivon, että keskustelulla vääryyksistä ei viedä julkista huomiota pois siitä, mikä karjalaisuudessa on minun mielestäni keskeisintä – karjalaisuuden perintö, jota uudistamme, rikastamme ja siirrämme tuleville polville.

Viime aikojen ns. onnellisuustutkimuksissa on todettu, ettei ihmisen onnellisuus tule maallisesta omaisuudesta, maista ja mammonasta. Onnellisimpia ihmisiä ovat he, joilla on toimivat, hyvät ystävyys- ja läheisuussuhteet. Me karjalaiset, jos ketkä olemme saaneet tuon mahdollisuuden syntymälahjana. Karjalaisuuden rikkaus, kuten jo pari sataa vuotta sitten huomattiin, on ihmisten kyky ja halu vuorovaikutukseen, kyky tunteiden ilmaisuun. Ihmisyyys rakentuu toisten ihmisten kautta – näin erityisesti meillä karjalaisilla.

Suomessa julkaistiin viime keväänä tietoja maahanmuuttajaturkimuksista. Ulkomaille, vieraaseen kulttuuriin, kuten Euroopasta Yhdysvaltoihin tai Afrikasta Eurooppaan, muuttaneen itsetunto on korkeampi ja uuteen yhteisöön sopeutuminen on helpompaa, jos hänellä säilyy äidinkielen taito ja tuntumaa omaan taustakulttuuriinsa.

Perinteet kunniaan

Hiitolaisilla jälkipolvilla on porilaiset, helsinkiläiset tai espoolaiset juuret. Mutta osa heidän identiteettiään muodostuu myös karjalaisista sukujuurista. Annetaan heille juuriensa tuntemiseen mahdollisuus ja vahviste-

taan myös heidän itsetuntoaan sitä kautta. Hiisi-säätiön ensimmäisiksi tehtäviksi säätiön perustamisen aikaan, jo lähes 60 vuotta sitten mainittiin viisaasti: ”Hiitolainen historiikki on tehtävä, ja ke-säjuhlia on pidettävä.”

Karjalan Liiton puolesta kiitän Hiitolan Pitäjäseuraa ja Hiitolan-säätiötä tästä hiitolaisuutta säilyttäneestä ja karjalaisuutta edistäneestä työstä. Tehtävä kuuluu kuitenkin meille kaikille ja teille jokaiselle, antakaa pitäjayhteisöissä toimiville tukene ja tulkaa itse mukaan.

Nykynuoriso kuuntelee samaa musiikkia kaikkialla maailmassa, nyt ollaan globaaleja. Porissa, Pariisissa ja Barcelonassa syödään samoja ja samoin maustettuja, pakkattuja pitsoja ja hampurilaisia. Nuorempien voi olla vaikea uskoa ja ymmärtää, että vain sata vuotta sitten hiitolassa ruoka oli aivan erityistä, käyttöesineet tehtiin omanlaisinaan ja koristeltiin vain tuolle alueelle ominaisesti, perheiden tavat olivat omia ja erityisiä. Hiitolaisuus poikkesi viipurilaisuudesta saati porilaisuudesta. Se kaikki karjalainen historia on muokannut myös meidän tämän päivän elämäämme, tapojamme, perinteitämme.

Karjalaiset pitäjäyhteisöt voivat olla kaikille meille ja tuleville lastenlapsillemme ja heidän lastenlapsilleen ”varamummoja” – karjalainen pitäjäyhteisö karjalaisjuuristen varamummo. Karjalaisuutta on vaalittava, vahvistettava, uudistettava kunakin aikana ajan henges-sä ja siirrettävä tuleville polville. Historia siirtyy ja talentuu tarinoissa kuten jo karelianismin aikaan.

Kolumbialainen Nobel-palkittu kirjailija Gabriel Garcia Marquez on sanonut: ”Elämä ei ole se, jonka ihminen eli, vaan se, jonka hän muistaa, ja niin kuin hän sen muistaa siitä kertoakseen.”

Mitalistit vasemmalta pronssia napanneet Juho Peltomaa ja Raija Laaksonen, hopeamitalistit Armi Savolainen ja Jouko Ijäs sekä kultaa voittaneet Viljo Ylönen ja Sari Latva-Valkama.

Hiitolan Pitäjä-seuran onkikilpailut

Tämänkesäiset rannalta ongintakilpailut pidettiin lauantaina 12.8. meren rannalla Revaskerin sillan töyräällä kauniissa aurinkoisessa säässä. Monien yhteensattumien vuoksi jäi kilpailijoiden määrä melko pieneksi, eli mukana oli vain 11 onkijaa sekä kolme henkilöä kannatusjoukoissa.

Tunnelma oli mukavan leppoisa, eikä ryppyotsaisia näkynyt joukossa. Saamattomaksi ei näissä kisoissa jäänyt kukaan.

Saalista nousi neljän kilpailutunnin aikana yhteensä 15,910 kilogrammaa. Pusseista löytyi kalaa lukuisia eri "sortteja", sillä kaikki kalat kelpasivat kilpailukaloiksi.

Päivän suurimman kalan sai 15-vuotias Juho Peltomaa.

Tarvitsipa poika yli 1,5-kiloisen lahnan rannalle saamiseksi pienoista "lähitaisteluakin" kalan irrottua vähän liian aikaisin ja pudottua rantaveteen. Ripeän toiminnan ansiosta kala kuitenkin "lensi" kuiville taistelun päättyessä kalamiehen voittoon.

Suurimman saaliin kiskoi merestä vanha konkari Viljo Ylönen saaden nyt jo toistamiseen haltuunsa seuraaviin mittelöihin asti Suodenniemen Säästöpankin kiertopalkinnoksi lahjoittaman puntarin.

Kaikkien tapahtumaan osallistuneiden kesken arvottiin lahjoituksina saatua tuotteita.

Tulokset

Suurin saalis: Viljo Ylönen 3290 g

Suurin kala:
Juho Peltomaa 1520 g
Lähin arvaus suurimmasta saaliista Sari Latva-Valkama (vain 30 g eroa voittosaaliista)

Miehet

1. Viljo Ylönen 3290 g
2. Jouko Ijäs 2390 g
3. Juho Peltomaa 2010 g
4. Kauko Savolainen 2000 g
5. Seppo Kaljunen 1520 g
6. Launo Salmelainen 530 g

Naiset

1. Sari Latva-Valkama 1460 g
2. Armi Savolainen 1310 g
3. Raija Laaksonen 920 g
4. Aila Kaljunen 250 g
5. Leena Peltomaa 200 g

Raija Laaksonen

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. 248 cm
2. tekemään alkoholisteista raittiita
3. yhdestoista
4. Pietarinkirkon Vatikaanissa
5. Paavo Lipponen
6. Lohtajalla
7. v. 1779
8. Saudi-Arabialla
9. kiinalaisia avaruuslentäjiä
10. Hailuoto

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATTILAISELTA

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA
LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

LOIMAAN VIIALAN KONDITORIA-KAHVIO
Kauppalankatu 2, puh. 763 2001
Avoinna: Ma - pe 8.30-17

Haapasen Hautaustoimisto
TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857
Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa
Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Erikoishammasteknikko
MARKO ROSENDAHL
Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa
Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo
Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.
Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!
MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
Ma - To 9 - 17
tai sopimuksen mukaan

LOIMAAN KIVI KIVICENTER
Palininkatu 2, Loimaa
Puh 02-7605 1221

KukkaBox
Puh. 762 2669
Vastapäätä Loimaan Aluesairaala

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus-turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY
Asianajaja, varat. Jari Heikman
varatuomari Kaarina Mylämo
varatuomari Katri Nieminen
varatuomari Anne Röppänen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.int.fi
www.heikman.com

Juho Peltomaa ja kilpailun suurin kala, 1520 grammaa painanut lahna.

Tarjoukset voimassa: perjantai - sunnuntai 25. -27.8.2006

Kesäkauppa sinun makuusi.

HK Kasslerpihvit
10 kpl
3,99 kg

SUOMALAINEN NAUDAN PAISTIJAHELIIHA
5,99 kg

Atria Balkan tai Juustobalkan
500 g (5,58 kg)
2,79 kpl

HK Camping grillimakara
500 g (2,98 kg)
1,49 pkt

Fazer Paahtoleivät
285-335 g (3,47-2,96 kg)
0,99 pkt

SUOMALAINEN JÄÄVUORI SALAATTI
1,69 KG

Spar Ranskanperunat
450 g (0,73 kg)
0,99 kpl

Valio Ruoka 5% tai Ruokakerma 15% UHT HYLÄ 2 dl (3,45 kg)
0,69 prk

Saariainen Jyväbroilerin Currymaustettu Koipipala
n. 1,2 kg
2,79 kg

LOIMAN KAUPPAMIES

Alko 762 2062
nonstop parturi 040-765 7028
Naistalusta muovia 762 2848
Ritvan ja Olin 762 2848
Alko 762 4432
LOP-Kultapiste 763 2150
Olga 762 1413
76368520

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18, su 12-21

Ruokakauppa Sinun makuusi

SPAR